

«Іван Франко»

Автори сценарію – Богдан Жолдак,
Світлана Степаненко
Режисер і оператор – Михайло Лебедєв
Ведучий – Олексій Богданович
Науковий консультант – Роман Горак
Продюсер – Світлана Степаненко
Студія «Кінематографіст», 2006

Документальний фільм «Іван Франко» вийшов до 150-річчя видатного українця. Який-небудь, обійдений увагою сьогоднішній «геній» кине невдоволено: черговий «датський» фільм і що, мовляв, нового можна додати, якщо вже написано про Франка багато, і фільми виходили?.. Таке розумування, однак, безпідставне. Насамперед тому, що Іван Франко – і як письменник, і як громадський і політичний діяч, і як особистість – невичерпний. А по-друге, наш час – час реінтерпретації національних надбань, час нового, не заідеологізованого погляду на творчість і долю наших класиків.

В ГОСТЯХ У ІВАНА ЯКОВИЧА

Іван Франко в госпіталі для Січових стрільців. 1916.

Діти Івана Франка та Ольги Хоружинської – Андрій, Тарас, Петро та Ганна.

Роман Горак – письменник, директор Меморіального будинку-музею І.Франка у Львові.

Внук Івана Франка – Рональд Франко.

Як засвідчив представницький науковий форум, проведений Національним Львівським університетом ім. І.Франка, багато в чому український геній ще не досліджений. Його ювілей спонукав науковців до праці, до осмислення його величезної спадщини, і здобутки дослідників зафіксовані в багатьох книжках, серед яких такі ґрунтовні, як: «Ліричний універсум Івана Франка: горизонти поезики» Валерія Корнійчука, повість-есе «Ще удар... Захист» Романа Горака та інші. Твір Романа Горака, зокрема, – це старанно зібрані маловідомі матеріали, пов'язані з останнім роком життя Франка та його хворобою – все в ньому деталізовано, з багатьма документальними свідченнями і спогадами, які спростовують зловісний наклеп про діагноз, якого у Франка не було, але який вперто запускали у масову свідомість. На ці найновіші дослідження й спиралися автори фільму, а Роман Горак – дослідник життя Франка й директор Меморіального будинку-музею Франка у Львові – прислужився авторам фільму, значно розширивши, поглибивши первісний задум. Таким чином біографічно-просвітницька стрічка піднялась до рангу цікавого дослідження й не тільки гідно доповнила кінематографічну франкіану, а й стала новим її кроком.

Перевага фільму – його стислість. Хоча зрозуміло, що вмістити таку біографію у 30 хвилин неможливо. Але, долаючи цю неможливість і підкоряючи матеріал, автори й знаходять найоптимальніші кінематографічні ходи – іконографію у вигляді фотографій, архівних та музейних документів, інтер'єри меморіальних музеїв, зйомки місць, де бував Франко. Цементує цей об'ємний матеріал погляд на нього нашого сучасника – тут став у пригоді актор театру і кіно Олексій Богданович. Як ведучий він проникливий і щирий, його голос за кадром і періодична присутність у кадрі стає тим камертоном, який налаштовує на сприйняття фільму не відсторонене, а емоційне. Ведучий пере-

кидає місток від нас в минуле і наближає героя фільму до нас, і таким чином бурхливе, сповнене яскравих подій життя генія стає зрозумілішим і доступнішим. Ми починаємо усвідомлювати, наскільки затісним було для Франка його середовище, а його правдивість і пристрасий патріотизм позбавляли спокою обмежених та недієвих людей, викликали в них ворожість. Він мав багато прекрасних рис – був чуйним до чужого горя, був чудовим товаришем, а про його почуття до жінок свідчить витончена інтимна лірика. Проте він не міг бути добрим і приязним до всіх. Він будив заснулих і заспокоєних своїх земляків, викривав злі вчинки «хижаків», що наживались, кривдячи інших. Пориваючись у безмежний світ знань, де так вільно ширяв його інтелект та його душа, сміливо прокладав свою дорогу, яка не завжди під силу нам, сьогоднішнім.

Автори вловили температуру напруженого життя і пристрасного серця свого героя і зробили своєчасний і важливий фільм.

Але, оцінюючи фільм, слід нагадати про його шлях до глядача, адже сьогодні багато наших кінематографічних зусиль зводиться нанівець через блокування виходу до аудиторії. Віддамо належне продюсеру Світлані Степаненко, якій вдалося ще одна «неможлива» річ – пробитись на телебачення. Фільм було показано на УТ-1 (вранці й пізно ввечері) в день народження Франка. А напередодні на прес-показі в Будинку кіно вона запросила одного з учасників фільму – Рональда Тарасовича Франка (онука), і після перегляду він відповідав на запитання присутніх, детально описавши долю нащадків свого видатного діда. Місце цього фільму доречне і на телебаченні, і в навчальному процесі – він потрібний в школах, в університетах для того, щоб в учнів та студентів не складалося спотворене враження про класика. Фільм розширює пізнання – насамперед про особистість Франка.

Лариса Брюховецька